

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4304/2020
06.10.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Душан Стојковић, адвокат из ..., против тужене ББ, из ..., чији је пуномоћник Владимир Бељански, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 92/20 од 11.06.2020. године, у седници одржаној 06.10.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 92/20 од 11.06.2020. године и предмет враћа том суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П.бр. 8070/2018 од 30.09.2019. године, ставом првим изреке, одлучено је да се тужбени захтев делимично усваја. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа, исплати износ од 150.000,00 динара, са законском затезном каматом од 30.09.2019. године па до исплате, као и да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 46.600,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности до дана исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев преко досуђеног износа од 150.000,00 динара до траженог износа од 1.000.000,00 динара, са припадајућом законском затезном каматом почев од дана пресуђења па до исплате, на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због повреде части и угледа, као и захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова поступка за период од дана пресуђења до дана извршности.

Апелациони суд у Новом Саду је, пресудом Гж 92/20 од 11.06.2020. године, ставом првим изреке, жалбу тужене усвојио па је преиначио пресуду Основног суда у Новом Саду П.бр. 8070/2018 од 30.09.2019. године, у побијаном усвајајућем делу одлуке о тужбеном захтеву и делу којим је одлучено о трошковима поступка, тако што је одбијен тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа, исплати износ од 150.000,00 динара, са законском затезном каматом од 30.09.2019. године па до исплате, као и да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 46.600,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности до дана исплате, па је обавезан тужилац да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 56.400,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности

до дана исплате. Ставом другим изреке, одбијен је захтев парничних странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснаже пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, у смислу одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11... 18/20), и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП-а, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је координатор ВВ за ... округ, а такође је ... ВВ. Тужена је посланица у Народној скупштини Републике Србије и подпредседница ГГ. Парничне странке се лично не познају. На седници Народне скупштине Републике Србије одржаној дана ...2017. године, у делу седнице који је одвојен од редовног преносног рада Скупштине а намењен постављању посланичких питања министрима и другим лицима која за свој рад одговарају Народној скупштини, тужена је поставила питање министру ... ДД следеће садржине: „И ... питање постављам министру ДД; каква сазнања има и шта је предузео поводом ... ВВ АА, ..., мада је то учинио и са мојим колегом овде, то је јавна тајна, ЂЂ, он вероватно то не сме да призна, али званичне пријаве постоје“. Телевизија је директно преносила део седнице у ком је постављено спорно посланичко питање. Тужилац није пратио пренос, међутим, звали су га родитељи, деца, пријатељи, познаници, страначке колеге и свима је морао да објашњава да оно што је тужена рекла није истина. Због овог догађаја, тужилац се обратио неуропсихијатру који му је преписао лагану терапију. Изјаснио се да није, нити народног посланика ЂЂ и да, с тим у вези, против њега није поднета било каква пријава. Тужена има налог на друштвеној мрежи „Твитер“ на ком је објавила више „твитова“ и то, дана ...2018. године, твит следеће садржине: „Како је ... ВВ АА од ... и ... постао ... у ... ЕЕ је заправо потврдио да је АА задужен за функционисање картела који ..., на чијем су челу, а који се лажно представља као ВВ“. На истој мрежи, на свом налогу, тужена је дана ...2018. године објавила „твит“ следеће садржине: „... ..“. Тужена се изјаснила да је информације о наводном од стране тужиоца добила од грађана ..., те да је сматрала да као жена, мајка и политичарка треба да реагује, пошто свака жена која трпи насиље треба да буде заштићена. Није имала никакве сумње да се то и догодило иако није позвала нити тужиоца, нити да провери тачност добијене информације. Сматрала је да полиција има сазнање о томе, па је зато посланичко питање упутила министру ... Спорне твитове је објавила јер је добила информације да тужилац приморава извршиоце буџета да противзаконито користе буџетска средства, а сматрала је својом дужношћу да, као народна посланица, говори о злоупотреби власти.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужиоца обавезивањем тужене да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа исплати износ од 150.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења

па до исплате, у смислу одредбе чланова 154. став 1., 155. и 200. Закона о облигационим односима (ЗОО), те одредбе члана 23. и 46. Устава Републике Србије. Претходно је оценио да у конкретном случају нема места примени члана 38. став 2. Закона о Народној скупштини, којом одредбом је прописано да народни посланик ужива имунитет за усмено или писмено изражено мишљење или гласање у вршењу своје посланичке функције. По мишљењу првостепеног суда, изнето од стране тужене превазилази домен политичке критике и представља изношење неистинитих садржаја о личности тужиоца, тешких квалификација изречених на непримерени начин, којима је повређена част и углед тужиоца, због чега је он био изложен трпљењу душевних болова, а што представља основ за досуђивање накнаде штете.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду, у усвајајућем делу, одбијањем тужбеног захтева тужиоца, пошто је закључио да се тужена користила контролним механизмом који јој је, као народној посланици стајао на располагању, при чему се бавила питањем начина на који тужилац поступа као координатор ВВ за ... округ и ... округ, за који она сматра да је неприхватљив, па је о томе обавестила јавност. По мишљењу другостепеног суда, предметна критика је подобна да код сваког просечног човека изазове одређене негативне емоције чији спектар, у зависности од личних особина појединца може да се креће од nelaгодности и непријатности, па све до увређености и осећања повређене части. Међутим, у конкретном случају ради се о домену политичке расправе парничних странака, који су обоје јавни функционери и политичари, па због тога имају већи степен толерантности од других лица – грађана. Из тих разлога, по мишљењу другостепеног суда, тужиоцу не припада тражена новчана накнада за душевне болове због повреде угледа и части.

По оцени Врховног касационог суда, побијана другостепена пресуда је заснована на погрешној примени материјалног права, због чега је чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбом члана 154. став 1.ЗОО, прописано је да ко другоме проузрокује штету, дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Штета је умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), као и доношење другоме физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета), како је прописано одредбом члана 155. истог Закона. Новчана накнада нематеријалне штете прописана је одредбом члана 200. став 1.ЗОО, тако што за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањене животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх, суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете, као и у њеном одсуству. Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погоде тежњама које нису спојиве са њеном природом или друштвеном сврхом, сходно ставу другом те одредбе Закона.

Устав Републике Србије у одредби члана 46. јемчи слободу мишљења и изражавања ставом првим те одредбе, док ставом другим прописује да се слобода изражавања може законом ограничити, ако је то неопходно ради заштите права и

угледа других, очувања ауторитета и непристрасности суда и заштите јавног здравља, морала демократског друштва и националне безбедности Републике Србије. Имунитет народног посланика прописан је одредбом члана 103. Устава, тако што, сходно ставу првом те одредбе, народни посланик ужива имунитет, а у смислу става другог, народни посланик не може бити позван на кривичну или другу одговорност за изражено мишљење или гласање у вршењу своје посланичке функције.

Закон о Народној скупштини („Службени Гласник РС“ бр. 9/2010), у одредби члана 40. став 1. тачка 9. прописује, између осталог, да народни посланик, у складу са законом и Пословником, има право да поставља посланичка питања.

Право на слободу изражавања признато је одредбом члана 10. став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Међутим, то право није апсолутно јер трпи ограничења прописана ради заштите легитимних циљева наведених у ставу 2. те одредбе Конвенције, па и у случају политичког говора. Међу легитимним циљевима ради чије заштите је дозвољено ограничење права на слободу изражавања је, између осталог, заштита угледа или права других. Без обзира на то што су носиоци јавних и политичких функција дужни да трпе критику у погледу начина на који обављају своју функцију и политике коју спроводе, то не значи да немају право на заштиту свог угледа и своје части, када се у јавном говору употребљавају оштре речи које могу бити увредљиве.

У конкретном случају, тужена је проузроковала штету тужиоцу наношењем психичког бола због изречених тврдњи о њему, како у Народној скупштини постављањем питања тадашњем министру ... ДД, тако и садржајем својих „твитова“ од ...2018. године и ...2018. године. Сходно правилу о претпостављеној кривици из цитиране одредбе члана 154. став 1. ЗОО, на туженој је терет доказивања да је штета настала без њене кривице. Као народни посланик, тужена има право да поставља посланичка питања и ужива имунитет за изражено мишљење или гласање у вршењу своје посланичке функције. Мишљење је вредносни суд који није доказив док се чињенице доказују. Када се има у виду садржај предметног питања, није разјашњено да ли се ради о израженом мишљењу у вршењу посланичке функције тужене, као народног посланика и ако је то случај, о каквом мишљењу се ради или се, супротно томе, спорном приликом, тужена изјашњавала о чињеницама – животном догађају. У погледу спорних „твитова“, на друштвеној мрежи „Твитер“ од ...2018. године и ...2018. године, нејасно је шта је био повод за њихово писање и који је контекст у ком је тужена изнела увредљиве тврдње о тужиоцу. Ради одлучивања да ли у конкретном случају претеже право тужене на слободу изражавања, или супротно томе претеже право тужиоца да заштити свој углед и своју част, нужно је било пре свега утврдити да ли се овде ради о информацији која доприноси расправи од општег интереса или се, супротно томе, ради о безразложном нападу на личност тужиоца, у циљу његовог омаловажавања и вређања, а без доприноса политичкој расправи за коју постоји јавни интерес. У твиту од ...2018. године, тужена наводи да тужилац „... буцете и привреднике“ не доказујући шта је био повод за ту тврдњу а на њој је терет доказивања те чињенице у смислу цитиране одредбе закона. Због неутврђеног контекста у ком је дошло до предметне преписке на друштвеној мрежи „Твитер“ остало је неразјашњено да ли се ради о политичкој дебати у вези конкретног политичког догађаја или је у питању неки други друштвени контекст.

Разјашњење наведених чињеница је битно јер од тога зависи закључак суда о томе да ли је тужена поступала у доброј вери како би обавестила јавности о питањима која су за њу значајна, односно доприносе дебати од јавног интереса те да ли су њени наводи били првенствено усмерени на критичку оцену његове политичке активности или је, супротно томе спорне твитове написала у намери вређања и омаловажавања тужиоца. Наиме, уколико изјаве и изрази употребљени у политичком говору представљају у већој мери неоснован лични напад него политичку критику, онда се оне не могу сматрати мишљењем израженим у политичкој расправи, посебно када се има у виду да и вредносни суд мора бити заснован на довољној чињеничној основи да би уживао заштиту по основу права на слободу изражавања.

Због погрешне примене материјалног права остале су неутврђене битне чињенице у погледу разлога који су их иницирали и контекста у вези са којим је дошло до изношења спорних писаних изјава тужене о тужиоцу на друштвеној мрежи као и да ли постоји чињенична основа за њену усмену изјаву у форми посланичког питања.

У поновном поступку другостепени суд ће имајући у виду примедбе из овог решења донети нову одлуку.

Из изложених разлога, побијана другостепена пресуда је укинута, као и одлука о трошковима парничног поступка, јер зависи од његовог исхода.

На основу изложеног, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео на основу одредбе члана 416. став 2. ЗПП-а.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић